

A SZTAHANÓVI KEZDEMÉNYEZÉS ÉVFORDULÓJA — ORSZÁGOS BÁNYÁSZNAP

Írta HEVESI GYULA

16 év telt el azóta, hogy Alexej Sztahánov, a donyecvidéki Irmino-bánya élmunkása, szakítva a szénbányászat régi, megszokott munkamódszerével, amely már nem felelt meg a hatalmasan fellendülő szocialista népgazdaság követelményeinek, egyéni kezdeményezésével új alapokra helyezte a szénfejtés technikáját és megmutatta, hogy a bányamunka termelékenységét az eddigi 4—5-szörösére, sőt még ennél is többre lehet emelni. Ez a kezdeményezés, amellyel Sztahánov népének és hazájának kívánt szolgálni, történelmi jelentőségű szocialista műszaki forradalom kiindulásává lett. A sztahánovi kezdeményezésben, amely a szovjet népnél példátlan gyorsasággal talált tömeges visszhangra az ország minden részén és a termelés minden területén,

a legélesebben mutatkozott meg a kapitalizmus-szal szemben a szocialista termelés mérhetetlen fölénye,

ahol a dolgozó milliók egész felszabadult alkotóképessége ellenállhatatlan erővel viszi előre a technikát és a tudományt, ezzel együtt a termelést, a gazdaságot, a jólétet és a kultúrát is.

Mint Sztálin elvtárs e mozgalom jelentőségét méltatva mondotta:

„Ebben a mozgalomban a munkásosztály eljövendő kulturális és technikai fellendülésének magva rejlik; ez a mozgalom azt az utat nyitja meg számunkra, amelyen egyedül és kizárólag érhetjük el a munka termelékenységének azt a magasabb fokát, amely a szocializmusból a kommunizmusba való átmenethez és a szellemi és testi munka közötti ellentét megszüntetéséhez szükséges”.

16 év alatt a Sztahánov-mozgalom valóban döntő szerepet játszott abban, hogy a szovjet nép a közbejött háború szörnyű pusztításainak ellenére is falun és városon egyaránt felépítette a szocializmust, s ma már az óriási sztálini természetátalakító tervek megvalósításával a kommunizmust építi.

Nem tekinthetjük véletlennek azt, hogy az új szocialista műszaki forradalom zászlaját éppen egy szénbányász emelte először magasra.

A szovjet nép ekkor már második ötéves tervén dolgozott. Az óriási ország gazdaságának a legkorszerűbb technika alapjain való kiépítése nagy vonalakban már megtörtént. Mindenfelé kialakultak már az új káderek, amelyek ezt a technikát elsajátították és azzal bánni is tudtak. Érezhetőek voltak a nagy munka eredményei az élet-színvonal, a kultúra emelkedésében. Mint azt később a mozgalom gyors elterjedése is bizonyította, minden vezető iparágban eléggé érettek voltak a viszonyok ahhoz, hogy a roham a technika további előrevitelére meginduljon.

Hogy mégis éppen egy szénbányász volt az, aki példamutatásával a jelszót kiadta, ennek érthető magyarázatát lehet adni. A régi technikai megszokások és hagyományok bilincsei közül először azt kellett szétzúzni, amely a legjobban akadályozta a szocialista építés erőteljes kibontakozását. A terv végrehajtása az összes termelőerők legfeszítettebb fejlesztését követelte meg; szén

azonban még fokozottabban kellett, mint akármely egyéb, mert

ha kevés volt valahol a téglá, a cement, a vas, acél vagy villamosáram, végeredményben mindenütt a szén hiányzott.

A szén, a belőle termelhető hő- és villamosenergia, alapja az egész szocialista gazdaságnak és ha a széntermelés nem tart lépést a fejlődés általános ütemével, úgy ez az elmaradás az egész népgazdaság fékezőjévé válik. Az összes többi energiaforrás, köztük a vízi-energia is csak egy kis tört részét fedezhették még a vízierőkben gazdag Szovjetország energiaszükségletének is. Ezért érezhette át az egész országos terv feszültségét legjobban éppen a bányász, amikor gondolkodott azon, hogy munkájával és tudásával hogyan szolgálja leghasznosabban szocialista hazáját. Ezért előzhetette meg Alexej Sztahánov követőit, akikből az ő példája szintén kiváltotta a kezdeményezés bátorságát és akiknek nyomán a nevét viselő országos és ma már az összes népi demokráciákat is felölelő nemzetközi szocialista népi mozgalom megindult.

Nemcsak azért, mert Sztahánov bányász — ma már egyik vezetője az egész szovjet szénbányászatnak, — de a bányászat alapvető népgazdasági jelentősége miatt is lett Pártunk kezdeményezésére a sztahánovi évforduló országos „bányásznappá.” Ez a nap nemcsak a bányászok, de az ország valamennyi dolgozójának is ünnepe, mert

nincs a népgazdaságnak olyan ága, amelyben a Sztahánov-mozgalom ne lenne a fejlődés hatalmas tényezője.

Ahhoz azonban, hogy a Sztahánov-mozgalom a termelés egész területén a maga teljességében érvényesülhessen, elsősorban szénbányászainknak kell megadniuk az alapot: a szenet, az energiát, s egyben egész vegyiparunk nyersanyagát is. Nekik kell elől vinni a zászlót, hogy a többiek sorai fejlődhessenek. Nem kis megtiszteltetés ez számukra, és munkájuk különös megbecsülése nyilatkozik meg abban, hogy Pártunk a sztahánovi évfordulót országos bányásznappal minősítve, az ő kezükbe adja Alexej Sztahánov dicsőséges zászlaját.

Ötéves tervünk folyamán széntermelésünket csaknem kétszeresére kell felemelni. Ha figyelembe vesszük, hogy egy új bányának feltárása és üzembehelyezése 4—5 évet is igénybevesz, és hogy a megelőző években még csak kevés új bánya létesítéséhez foghattunk hozzá, így nyilvánvalóvá válik, hogy milyen hatalmas teljesítményt várunk bányászainktól munkájuk termelékenységének emelése tekintetében.

Sajátítsák el munkájuk technikáját, igyekezzenek azt tökéletesíteni, és legyenek bátrak elgondolásaik megvalósításában úgy, ahogy azt a sztahánovi példa mutatja.

Már eddig is számos kitűnő sztahánovista kezdeményezés származik bányászainktól. A Szemán-féle réselőgép, az Ajtay-féle fejtőgép, a Kóta-féle új robbantási módszer valóban nagyjelentőségű és egész bányászatunkat előbbrevívő újítások. De óriási jelentősége van a kisebbeknek is, széntermelésünk országos méretében. Mihailich Imre és

Sárdi János három munkahelyen egyszerre folyó pászta-fejtési módszere minden százezer tonna szénnél félmillió forint megtakarítást ad. Tóth Bódog és Glázer Károly komlói dolgozók naponta 30 csíllére való használható szenet mentenek ki a meddőből, Dzsida László faidom-biztosítója eddig használhatatlan, gyengeminőségű fát tesz alkalmassá bányabiztosításra, Máger János egyszerű biztonsági jelzőkészüléke számos üzemzavart és ezzel járó termelés kiesést hárít el a palatörő-gépeknél. Az ilyen kis újítások tömege máris a szén ezer tonnával szaporítja népgazdaságunkat. Százezer és millió tonnákra van azonban szükség, és ezek meg is lesznek, ha minden bányászunk Sztahánov öntudatos követőjeként fog harcolni a szénért.

Gépiparunk hatalmas segítséget ad szénbányászataunknak; fúró, réselő, fejtő, szállító és egyéb gépek tömegével igen jelentősen könnyíti meg ötéves tervünk folyamán bányászaink munkáját. Segíteni kell azonban ebben nemcsak a gépipar-nak, de az egész országnak is, mert a szén az egész ország ügye.

Bármennyire fokozzuk is a gépesítést, a termelés kiszélesítése egyre több munkást igényel a bányákban.

5000 új bányászra van halaszthatatlanul szükség, hogy a termelés eddigi elmaradását behozzuk és hogy további széntermelésünk lépést tarthasson az ipar és közlekedés rohamosan fokozódó igényével.

Városi és megyei tanácsaink, szakszervezeteink, pártszervezeteink értessék meg dolgozóink minél szélesebb rétegeivel és különösen az ifjúsággal, hogy milyen nagy jelentőségű, dicső és megbecsült munka ma a bányász munkája, s hogy népi demokráciánk milyen messzemenő anyagi és erkölcsi ösztönzésben részesíti azokat, akik országunk szénellátásának nehéz és felelősségteljes feladatát végrehajtják.

Nagy segítséget várnak, és teljes joggal, bányászaink tudósainktól, tudományos kutatóintéze-teinktől is. A fejtési, robbantási, szállítási mód-szerek tökéletesítésében, a sujtólég és vízbetörések elleni védelemben, a szellőztetés és általában a munkaviszonyok megjavításában tudományos ku-tatóink már eddig is jelentős eredményeket ér-tek el. Igen sok azonban a még megoldásra váró feladat, és kutatóinknak nem kis erőfeszítéssel kell dolgozniuk, hogy a népi demokráciánk által rendelkezésükre bocsátott hatalmas eszközök se-gítségével a föld mélyében folyó munkát épp-olyan könnyűvé és üzembiztossá tegyék, mint a felszínüket.

De gondoljanak a bányászokra azok is, akik a szenet a kazánok alatt, vagy más fűtőkészülé-kekben eltüzelik.

Oriasí lehetőségeink vannak fűtőanyag megtaka-rítására mind az észszerű tüzelési szabályok pon-tos betartása, mind a szerkezetek tökéletesítése útján.

Elég, ha rámutatunk arra, hogy beépített kazán-jaink átlagban alig 20, mozdonyaink alig 5—6%-át értékesítik hasznosan a szénben rejlő energiának.

A bányászoknak segít, a bányász munkáját be-csüli meg minden újító és sztahánovista a terme-lés bármely területén is, ahol a termelékenységet emeli, energiát vagy anyagot takarít meg. Ötéves tervünk energiaszükségletének biztosítása a bá-nyászokkal együtt közös ügye és feladata minden hazáját szerető magyar dolgozónak. Ezért az or-szágos bányásznap, a sztahánovi évforduló, a dia-dalmas szocialista munka általános, országos ün-nepe. A verseny, az újító- és Sztahánov-mozgalom, a műszaki és tudományos alkotómunka új lendü-letével vigyük előre hazánkban is a szocializmus győzelméhez vezető nagy sztahánovi kezdeménye-zést.

Hatalmas fejlődés a Bamertnél

Az Újítók Lapjának június elsején számában súlyos bírálat hangzott el a Bamertől. A cikk megállapította, hogy a Bamert újítási mozgalmában komoly hiányosságok vannak, a javaslatok százai hónapokig elintézet-lenül hevernek, a kiértékelés és a műszaki véleményezés lassú, hiányos és megbízhatatlan, az újító- és sztahánov-kör nem működik. A bírálat a hibák fő okát abban látta, hogy Varga István vezérigazgató az újítási mozgalmat nem támogatja, az újítási bizottság munkáját pedig semmibeveve, annak határozatait egymásután változtatja meg. Ez az intézkedés a vezérigazgató és az újítási bi-zottság együttműködését lehetetlenné tette.

Most, negyedévvel később újra megvizsgáltuk az újítómozgalom fejlődését a Bamertnél. Azt reméltük, hogy a bírálatot kommunista módon megszívlevélve, a hibákat kijavítják. De a Bamertnél nem ez történt, hanem ennél jóval több.

A Bamertnél olyan rohamos fejlődés indult meg, hogy csodálkozva álltunk az eredmények előtt. Itt nem lépésről-lépésre történő fejlődésről van szó, hanem ugrás-szerű és rohamos fejlődést találtunk. És az újítómozga-lomnak igazi szervezője, útmutatója és irányítója inaga Varga István vezérigazgató lett.

Nézük csak sorban az eredményeket. A többszáz el-fektetett javaslatot letárgyalták. Ma már az újítási napló valóban hű tükre az újítások sorsának. A benyújtott javaslatok száma a márciusi adatokhoz képest nem egy-szer annak dupláját is meghaladja. A javaslatok gazda-sági eredménye még ennél is rohamosabban nőtt: az augusztusi javaslatok egyévi gazdasági eredménye pl. egymagában felülmúlja a Bamert újítások összesített

Varga István vezérigazgató nemcsak az újítási mo-galom irányításában visz tevékeny szerepet, hanem már is kiváló újításokat nyújtott be. A Pholig kapcsolókész-letek karjának módosításával egyetlen darab elkészíté-sénél 121 percet takarított meg. A kaparóvályuk kö-benső elemének módosítására a Jutas Titusszal, Schlä-g Ferencsel és Simoncsics Istvánnal együtt benyújtott vaslata a legértékesebb újítás a Bamertnél. A javasl-tó révén 204.000 kg idomvasat takarítanak meg, de e mellett még az időmegtakarítás is jelentékeny. A kiértékelés szerint az évi gazdasági eredmény 473.000 Ft.

Varga István Ferenci Györggyel a dolgozók ka-rjának felbontására, adminisztrációs észszerűsítés-re dolgozott ki. Az észszerűsítés a Bamertnél bevált, a tapasztalatcsere útján a Budapesti Szerszámgépgyár is bevezették.

Régi mondás, hogy a vezérigazgató után meg-vállalat. A vállalatvezető példája nyomán egyik a másik után nyújtják be. Kiválik ezekből Rídeg sztahánovista esztergályos két újítása, amelyek a ka-ternél hosszabb tengelyek rezgésnélküli esztergályos és a gömbcsuklócsapágyak külső és belső meg-állítását oldják meg, továbbá Makovnik sztahánovista lakatos termelési észszerűsítése, mellyel a külső gépalkatrészek megmunkálását egyszerűsítette és a munka-ponta két segéd munkás szabadult fel.

A Bamert példája megmutatta, hogy az újító-mozgalom adta lehetőségeket és ha a vállalatvezé-tőben átveszi a mozgalom irányítását. Legyen ez azok felé, akik még ma sem karolják fel a Bamert újítási mozgalmát.